

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมืองที่จัดพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ถึงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2518" นี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเกี่ยวกับการเมือง ว่า ความคิดเห็นต่าง ๆ ออกมาในรูปของการเมืองลัทธิใด มีปริมาณมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อศึกษาแนวโน้มเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองหลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ซึ่งออกมาในรูปของการเขียนการพิมพ์
2. เพื่อสำรวจและรวบรวมบรรณานุกรมของหนังสือเกี่ยวกับการเมืองที่จัดพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ถึงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2518
3. เพื่อเขียนบรรณนิทัศน์ประกอบหนังสือที่จะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแสดงขอบเขตของเนื้อหา
4. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับการเมืองในช่วงเวลาก่อนและหลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
5. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสังคมหลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516

วัตถุประสงค์สำคัญในการวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีอ่านหนังสือที่เป็นหัวข้อประชากร จำนวน 94 เล่ม เพื่อสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาของตัวอย่างประชากร เหล่านี้ตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือทางการเมืองที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขอบเขตที่กล่าวไว้ในตารางทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งแต่งโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนี้ โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาทางการเมืองไว้ 4 ลัทธิ แต่ละลัทธิประกอบด้วยหัวข้อเนื้อหาทางการเมืองที่เป็นอนุกรม ทฤษฎี หรือหลักการแตกต่างกัน คือ ลัทธิประชาธิปไตย ประกอบด้วยหัวข้อเนื้อหาทางการเมือง 11 ข้อ ลัทธิฟาสซิสต์ประกอบด้วยหัวข้อเนื้อหา

ทางการเมือง 9 ข้อ ลิขสิทธิ์สัจนิยมประกอบด้วยหัวข้อเนื้อหาทางการเมือง 6 ข้อ และลิขสิทธิ์คอมมิวนิสต์ประกอบด้วยหัวข้อเนื้อหาทางการเมือง 15 ข้อ รวมเนื้อหาทางการเมือง 44 ข้อที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือ หัวข้อเนื้อหาสามารถครอบคลุมเนื้อหาของหนังสือทางการเมืองที่จัดพิมพ์ขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือทั้ง 94 เล่ม โดยวิธีขั้วรอยคะแนนลงในตารางวิเคราะห์ทุกครั้งที่พบเนื้อหาซึ่งตรงตามหัวข้อของเนื้อหาตามเกณฑ์วางไว้ จากนั้นก็รวมขั้วรอยคะแนนเป็นความถี่ของแต่ละหัวข้อใส่ไว้ในช่องความถี่แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่เฉลี่ย และคาร์บอนของจำนวนหนังสือที่บรรจุเนื้อหาในแต่ละเรื่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือโดยแยกหนังสือออกเป็น 2 กลุ่ม ตามผู้จัดพิมพ์แต่ละกลุ่มแยกวิเคราะห์ตามประเภทของผู้แต่งซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย รวมเป็น 6 กลุ่มด้วยกัน ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. หนังสือกลุ่มใหญ่จัดพิมพ์เป็นนิสิต นักศึกษา และผู้แต่งเป็นนักวิชาการ เน้นเนื้อหาทางการเมืองลัทธิประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาคือลัทธิคอมมิวนิสต์ ลิขสิทธิ์สัจนิยม และลัทธิฟาสซิสต์ ตามลำดับ ในลัทธิประชาธิปไตย เนื้อหาของหนังสือเน้นเรื่องอำนาจของรัฐเกิดขึ้นจากการยินยอมของประชาชนมากที่สุด โดยมีความถี่เฉลี่ย 11.4 รองลงมาได้แก่เรื่องหลักเสรีภาพ และหลักความเสมอภาค ความถี่เฉลี่ย 10.2 และ 6.9 ตามลำดับ จากจำนวนหนังสือ 10 เล่ม ในกลุ่มนี้ มีหนังสือทุกเล่มที่บรรจุเนื้อหาเรื่องอำนาจการปกครองของรัฐเกิดขึ้นจากการยินยอมของประชาชน หลักเสรีภาพ และหลักความเสมอภาค หนังสือร้อยละ 90 บรรจุเนื้อหาเรื่องหลักกราฟภาพ และร้อยละ 70 บรรจุเนื้อหาเรื่องการใช้เหตุผล และการใช้เสียงข้างมาก

2. หนังสือกลุ่มใหญ่จัดพิมพ์เป็นนิสิตนักศึกษา และผู้แต่งไม่ใช่นักวิชาการ เน้นเนื้อหา

ลัทธิคอมมิวนิสต์มากที่สุด รองลงมาคือลัทธิประชาธิปไตย ลัทธิสังคมนิยม และลัทธิฟาสซิสต์ตามลำดับ เนื้อหาที่เน้นมากที่สุดคือแก๊งเรื่อง ทฤษฎีจักรวรรดินิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ ความดีเฉลี่ย 4.71 รองลงมาคือ เรื่อง ทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุง ทฤษฎีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น และทฤษฎีศักดินิยมภายในลัทธิคอมมิวนิสต์ ความดีเฉลี่ย 4.41 4.05 และ 4.0 ตามลำดับ จากจำนวนหนังสือ 17 เล่ม ในกลุ่มนี้ หนังสือร้อยละ 76.47 บรรจุเนื้อหาเรื่องทฤษฎีจักรวรรดินิยม ทฤษฎีการต่อสู้ระหว่างชนชั้นและทฤษฎีศักดินิยมภายในลัทธิคอมมิวนิสต์ รองลงมา ร้อยละ 64.71 บรรจุเนื้อหาเรื่องหลักการแห่งระบอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และร้อยละ 47.06 บรรจุเนื้อหาเรื่องทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุง ทฤษฎีการปฏิวัติของ วี.ไอ.เลนิน และทฤษฎีความขัดแย้งในลัทธิคอมมิวนิสต์

3. หนังสือกลุ่มที่ผู้จัดพิมพ์เป็นนิสิตนักศึกษา และเป็นหนังสือแปลบรรจุเนื้อหาลัทธิคอมมิวนิสต์มากที่สุด และบรรจุเนื้อหาลัทธิประชาธิปไตยเพียง 7 เรื่อง เท่านั้น ส่วนลัทธิฟาสซิสต์ และลัทธิสังคมนิยมไม่มีหนังสือเลยใดกล่าวถึงเลย เนื้อหาที่หนังสือกลุ่มนี้เน้นมากที่สุดคือ เรื่อง ทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุง ความดีเฉลี่ย 8.67 รองลงมาคือเรื่อง ทฤษฎีจักรวรรดินิยม ทฤษฎีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น และหลักการแห่งระบอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในลัทธิคอมมิวนิสต์ ความดีเฉลี่ย 5.83 4.67 และ 3.0 ตามลำดับ จากจำนวนหนังสือ 12 เล่ม ในกลุ่มนี้ ร้อยละ 75.00 มีเนื้อหาเรื่องทฤษฎีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น รองลงมา ร้อยละ 66.67 กล่าวถึงเรื่อง ทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุง และทฤษฎีจักรวรรดินิยม และร้อยละ 58.33 บรรจุเนื้อหาเรื่องหลักการแห่งระบอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และทฤษฎีการปฏิวัติของคาร์ล มาร์กซ

4. หนังสือกลุ่มที่ผู้จัดพิมพ์ไม่ใช่นิสิตนักศึกษา และผู้แต่งเป็นนักวิชาการมีเนื้อหาทางการเมืองลัทธิประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาคือลัทธิคอมมิวนิสต์ ลัทธิฟาสซิสต์ และลัทธิสังคมนิยมตามลำดับ เนื้อหาที่เน้นมากที่สุดคือเรื่อง หลักเสรีภาพในลัทธิประชาธิปไตย ความดีเฉลี่ย 8.42 รองลงมาคือเรื่อง อำนาจอกรปกครองของรัฐเกิดขึ้นจากการยินยอมของประชาชน หลักความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชนชั้นมูลฐานต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง

ความถี่เฉลี่ย 5.29 3.61 และ 3.26 ตามลำดับ จากจำนวนหนังสือ 31 เล่มในกลุ่มนี้ ร้อยละ 90.32 มีเนื้อหาเรื่องหลักเสรีภาพในลัทธิประชาธิปไตย รองลงมา ร้อยละ 67.74 บรรจุเนื้อหาเรื่องอำนาจการปกครองของรัฐเกิดขึ้นจากการยินยอมของประชาชน และหลักความเสมอภาคในลัทธิประชาธิปไตย เป็นหนังสือที่แตกต่างจากหนังสือกลุ่มนี้เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ บรรจุเนื้อหาครบทุกข้อ และทุกหัวข้อเนื้อหาทางการเมืองตามเกณฑ์วางไว้

5. หนังสือกลุ่มที่ผู้จัดพิมพ์ไม่ใช่นิสิตนักศึกษา และผู้แต่งไม่ใช่นักวิชาการ เน้นเนื้อหาทางการเมืองลัทธิคอมมิวนิสต์มากที่สุด และเน้นลัทธิฟาสซิสต์ น้อยที่สุด สำหรับลัทธิสังคมนิยม หนังสือกลุ่มนี้ บรรจุเนื้อหาครบทุกหัวข้อ ส่วนลัทธิประชาธิปไตยมีเนื้อหาเพียง 6 หัวข้อเท่านั้น สำหรับลัทธิคอมมิวนิสต์ หนังสือกลุ่มนี้ เน้นเนื้อหาเรื่องทฤษฎีจักรวรรดินิยมมากที่สุด มีความถี่เฉลี่ย 3.89 รองลงมาได้แก่เรื่องหลักการแห่งระบอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตง และทฤษฎีมูลค่าส่วนเกิน ความถี่เฉลี่ย 3.47 2.63 และ 2.32 ตามลำดับ จากจำนวนหนังสือ 19 เล่ม ในกลุ่มนี้ มีหนังสือร้อยละ 94.74 บรรจุเนื้อหาเรื่องทฤษฎีจักรวรรดินิยม รองลงมา ร้อยละ 73.68 บรรจุเนื้อหาเรื่องหลักการแห่งระบอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ในลัทธิคอมมิวนิสต์ ร้อยละ 57.00 มีเนื้อหาเรื่อง ทฤษฎีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น และร้อยละ 52.63 บรรจุเนื้อหาเรื่องหลักเสรีภาพในลัทธิประชาธิปไตยและทฤษฎีวิถุนิยม วิชาในลัทธิคอมมิวนิสต์

6. หนังสือกลุ่มที่ผู้จัดพิมพ์ไม่ใช่นิสิตนักศึกษา และเป็นหนังสือแปลมีเนื้อหาทางการเมืองลัทธิคอมมิวนิสต์เพียงลัทธิเดียวเท่านั้น โดยเน้นเรื่องทฤษฎีการปฏิวัติของ ว.ไอ.เลนินมากที่สุด ความถี่เฉลี่ย 6.0 รองลงมาคือเรื่อง รัฐและการสูญสิ้นไปของรัฐ ทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตง และทฤษฎีจักรวรรดินิยม ความถี่เฉลี่ย 5.8 5.0 และ 3.6 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบแนวความคิด และแนวโน้มทางการเมืองของหนังสือซึ่งแบ่งตามประเภทผู้จัดพิมพ์ พบว่าหนังสือกลุ่มที่ผู้จัดพิมพ์โดยนิสิตนักศึกษา และหนังสือกลุ่มที่ผู้จัดพิมพ์ไม่ใช่นิสิตนักศึกษา เน้นเนื้อหาหลักทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือจากจำนวนหนังสือที่ผู้จัดพิมพ์โดยนิสิตนักศึกษาทั้งหมด 39 เล่ม มีหนังสือ 2 กลุ่ม รวม 29 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 74.36

เนน เนื้อหาทางการ เมืองลัทธิคอมมิวนิสต์ ส่วนอีก 10 เล่ม หรือร้อยละ 25.64 เนนลัทธิประชาธิปไตย สำหรับหนังสือที่ผู้จัดพิมพ์ไม่สนใจตีพิมพ์ศึกษารวม 55 เล่ม มีหนังสือกลุ่มหนึ่งจำนวน 31 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 56.37 ที่เนนเนื้อหาลัทธิประชาธิปไตย และอีก 24 เล่ม หรือร้อยละ 43.63 เนนเนื้อหาลัทธิคอมมิวนิสต์

เมื่อเปรียบเทียบหนังสือตามประเภทของเนื้อหา พบว่าความคิดเห็นจากหนังสือแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ ในวายุไทรจะเป็นผู้จัดพิมพ์ก็ตาม หนังสือที่แต่งเป็นนักวิชาการมีเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิประชาธิปไตยมากที่สุด พร้อมกับวิจารณ์ค่านิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ ส่วนหนังสือที่ผู้แต่งไม่ใช่นักวิชาการและหนังสือแปลมีเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์มากที่สุด พร้อมกับวิจารณ์ค่านิยมประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาลักษณะเนื้อหาและจุดประสงค์ของหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 94 เล่ม พบว่า หนังสือจำนวน 41 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 43.62 มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ และวิพากษ์วิจารณ์ลัทธิฝ่ายทุน ลัทธิจักรวรรดินิยม วิเคราะห์สังคมไทยตามแนวคิดของคาร์ล มาร์กซและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิวัติ หนังสือจำนวน 27 เล่ม หรือ ร้อยละ 28.72 มีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับลัทธิประชาธิปไตย กล่าวถึงปัญหาการเมืองไทยและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว หนังสือจำนวน 14 เล่ม หรือร้อยละ 14.89 มีเนื้อหาว่าด้วยลัทธิการเมืองต่าง ๆ เสนอความรู้ เป็นกลาง หนังสือจำนวน 6 เล่ม หรือร้อยละ 6.38 มีเนื้อหาสนับสนุนเผยแพร่ลัทธิสังคมนิยม และอีก 6 เล่ม หรือร้อยละ 6.38 มีจุดประสงค์เพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น และจากการสำรวจเนื้อหาของหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรต่างแสดงผลสอดคล้องกันว่า ความคิดเห็นและแนวโน้มทางการเมืองที่ออกมาในรูปของหนังสือหลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีลักษณะขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่าง

อุดมการณ์ของลัทธิประชาธิปไตย และลัทธิคอมมิวนิสต์ ลักษณะความคิดเห็นไม่ อาจจะประนีประนอมกันได้ กล่าวคือ หนังสือกลุ่มหนึ่งให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิประชาธิปไตย แฉยแพร่ และชักชวนให้ผู้อ่านนิยมการปกครองระบอบประชาธิปไตย พร้อมกับวิจารณ์คัดค้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้เห็นข้อเสียและอันตรายของการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ ในทางตรงกันข้ามหนังสืออีกกลุ่มหนึ่งให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ แฉยแพร่ชักชวนผู้อ่านให้เลื่อมใสหลักการ และหลักปฏิบัติของการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ พร้อมกับวิจารณ์คัดค้านลัทธิประชาธิปไตย

ถ้าหากผล เมืองของประเทศไทยมีนิสัยรักการอ่านหนังสือเป็นประจำเชื่อใจว่าหนังสือทางการ เมืองจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบแนวความคิด และพฤติกรรมของคนในสังคมได้ และผลก็คือความคิด เห็นและการแสดงออกของประชาชนโดยส่วนรวมจะมีลักษณะที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่างอุดมการณ์ของลัทธิประชาธิปไตยและ ลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่ในสังคมไทยหนังสือทางการ เมืองโดย เฉพาะ เกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่สามารถเผยแพร่ เขาไปสู่หมู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง และไม่สามารถสร้างอิทธิพลต่อความนึกคิดของประชาชนได้ เนื่องจากประชาชนทั่วไปมีการศึกษาในระดับต่ำ และ เนื้อหาของหนังสือทางการ เมืองนั้นยากแก่การ เข้าใจ อยากรู้ก็ตามเมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมของ นิสิตนักศึกษาบางกลุ่ม เช่นการ อภิปราย การจัดนิทรรศการ การเดินขบวนประท้วง และการปลุกระดมมวลชน กล่าวได้ว่าหนังสือทางการ เมืองลัทธิคอมมิวนิสต์ มีบทบาทมากในหมู่นิสิตนักศึกษาบางส่วน รวมทั้งนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ นักการเมือง ประชาชนที่ฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ และ ประชาชนผู้อ่านทั่วไปที่มีการศึกษาและต้องการรู้ เรื่องลัทธิคอมมิวนิสต์

สำหรับความคิด เห็นเกี่ยวกับลัทธิสังคมนิยมซึ่งถือว่าเป็นลัทธิที่ประนีประนอมระหว่างอุดมการณ์ลัทธิประชาธิปไตย และลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นมีลักษณะไม่เด่นชัดมากเท่ากับลัทธิทั้ง 2 แมวว่า เนื้อหาของหนังสือจำนวนมากกล่าวถึงคำว่าสังคมนิยม แต่โดยเนื้อแท้แล้วหาใช่ลัทธิสังคมนิยมตามความหมายที่แท้จริงไม่ หากเป็นระบบสังคมนิยมที่เป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ และเป็นระบบ สังคมนิยมที่จะต้องใจมาช่วยการปฏิวัติตามอุดมการณ์ของ

มาร์กซ์-เลนิน ฝ่ายคอมมิวนิสต์เรียกว่าเป็นลัทธิสังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์ จึงไม่ใช่ลัทธิสังคมนิยมที่คิดออกนอกเกณฑ์ทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตย ส่วนแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิฟาสซิสต์มีปริมาณน้อยที่สุด เนื้อหาของหนังสือมีลักษณะไขความกระจ่างเกี่ยวกับลัทธินี้ โดยเน้นลัทธิเผด็จการ เป็นส่วนใหญ่เนื่องจากมีหลักการคล้ายคลึงกัน พร้อมกันนี้ เนื้อหาของหนังสือวิจารณ์ลัทธิคานลัทธิเผด็จการทุกรูปแบบ

การเขียนการพิมพ์เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิการเมืองในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 มีลักษณะคล้ายกับการเขียนการพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2500 ซึ่งมีหนังสือและบทความเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ได้รับการตีพิมพ์เป็นจำนวนมาก และมีหนังสือหลายเล่มได้รับการจัดพิมพ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง หลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

นิสิตนักศึกษาที่มีบทบาทในการจัดพิมพ์หนังสือทางการเมืองจะเห็นได้จากจำนวนหนังสือเกี่ยวกับลัทธิการเมืองทั้งหมด 94 เล่ม มีหนังสือจำนวนถึง 39 เล่ม ที่ผู้จัดพิมพ์เป็นนิสิตนักศึกษา ส่วนอีก 55 เล่ม จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ คณะบรรณาธิการวารสาร และกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่นิสิตนักศึกษา ในจำนวนหนังสือ 39 เล่ม ที่นิสิตนักศึกษาเป็นผู้จัดพิมพ์โดยส่วนรวมแล้วมีเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์มากกว่าลัทธิอื่น ส่วนหนังสือที่ผู้จัดพิมพ์ไม่ใช่นิสิตนักศึกษาโดยส่วนรวมแล้วมีเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิประชาธิปไตย มากกว่าลัทธิอื่น

แม้ว่านิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการจัดพิมพ์หนังสือทางการเมืองเป็นจำนวนมาก แต่ไม่อาจกล่าวได้ว่านิสิตนักศึกษาโดยส่วนรวมมีบทบาทกำหนดเนื้อหาของหนังสือ หรือมีความคิดเห็นโน้มน้าวไปยังในลัทธิหนึ่งลัทธิใด ทั้งนี้เพราะผู้จัดพิมพ์หนังสืออยู่ในวงจำกัด เฉพาะกลุ่มชมรม องค์การ ศูนย์ หรือ พรรคซึ่งเป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาส่วนข้างน้อย ผู้ที่มีบทบาทกำหนดเนื้อหาของหนังสือที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือผู้แต่งหนังสือ จะเห็นได้ว่าไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะเป็นผู้จัดพิมพ์หนังสือหรือไม่ก็ตาม หนังสือที่แต่งเป็นนักวิชาการมีเนื้อหาเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิประชาธิปไตยมากที่สุด ส่วนหนังสือแปล และหนังสือที่แต่งไม่ใช่นักวิชาการ เช่น เป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ และนิสิตนักศึกษามีเนื้อหาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์มากที่สุด

ผู้วิจัยมีความเห็นต่อนเนื้อหาของหนังสือทางการเมืองเกี่ยวกับลัทธิต่าง ๆ ดังนี้

1. ลัทธิประชาธิปไตย

จากหัวข้อเนื้อหาทางการเมืองของลัทธิประชาธิปไตยทั้ง 11 ข้อ เนื้อหาที่หนังสือทุกเล่มเน้นมากที่สุด คือ เรื่องหลักเสรีภาพ รองลงมาคือเรื่องอำนาจการปกครองของรัฐ เกิดขึ้นจากการยินยอมของประชาชน ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานของได้รับการปกครองคุ้มครอง ส่วนเรื่องที่หนังสือทุกเล่มกล่าวถึงน้อยที่สุด คือ การมีพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคขึ้นไป ประชาชนมีสิทธิเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้เป็นครั้งคราว และกลุ่มหลายหลากของชีวิตประจำวัน

แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของหนังสือส่วนใหญ่ยังขาดอุดมการณ์ และหลักการที่จะส่งเสริมให้ประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นหาใช่อยู่ที่การมีเสรีภาพ เท่านั้น หากจะตอกรู้จัก ใช้เสรีภาพโดยคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมมีวินัย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน รวมทั้งประชาชนจะตอกรู้จักรวมกลุ่มช่วยเหลือดูแลรักษาผลประโยชน์ร่วมกันโดยใช้หลักการของประชาธิปไตย ประชาธิปไตยในวิถีการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่จะต้องเน้นมากในสังคมไทย เนื่องจากค่านิยมของประชาชนส่วนใหญ่ยังยอมรับและเลื่อมใสในระบบอำนาจนิยม ซึ่งเป็นค่านิยมที่ไม่เกื้อกูลระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้พรรคการเมืองเป็นสิ่งสำคัญมากในระบอบประชาธิปไตย แต่นักการเมืองและพรรคการเมืองยังขาดอุดมการณ์ที่แน่นอน ยึดผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม จึงทำให้ระบอบประชาธิปไตยของมวลลูกคลุกคลานมาตลอด ฉะนั้นเนื้อหาของหนังสือควรจะ เน้นค่านิยมที่เกื้อกูลระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรวมกลุ่มทำงานร่วมกัน รู้จักใช้เหตุผล รู้จักใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมาย และไม่เป็นการลิดรอน หรือกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของผู้อื่น เพราะการใช้เสรีภาพอย่างกว้างขวางไม่มีขอบเขตนั้นอาจจะทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมได้

สำหรับหนังสือทางการเมืองส่วนใหญ่กล่าวถึงเรื่องเสรีภาพ ส่วนเนื้อหาเรื่องอื่นๆ

มีน้อยกว่า อย่างไรก็ตามมีหนังสือจำนวน 15 เล่ม ที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิ
ประชาธิปไตยในหัวข้อต่าง ๆ มากพอได้แก่

1. การปฏิวัติยังไม่สิ้น
 2. ความคิดอิสระ
 3. ประชาธิปไตยกับคนรุ่นใหม่
 4. ประชาธิปไตย : ความหมาย
 5. ประชาธิปไตยของชาวยุโรป
 6. ประชาธิปไตยและหน้าที่ของผู้นำ
 7. นิทรรศการประชาธิปไตย
 8. ยุครัฐธรรมนูญ
 9. รัฐธรรมนูญสำหรับชาวยุโรป
 10. รัฐศาสตร์ทั่วไป
 11. รัฐศาสตร์เบื้องต้น
 12. ระบบประชาธิปไตย
 13. ศาสตร์แห่งรัฐ
 14. **สัญญาประชาคม**
 15. อนุสรณ์การพระราชทานเพลิงศพ นายจีระ บุญมาก วีรชนเพื่อประชาธิปไตย
2. ลัทธิฟาสซิสต์

จากหัวข้อเนื้อหา ๑ ข้อ มีเนื้อหาที่เน้นมากที่สุด คือ การปกครองโดยชนชั้น
นำ และการนิยมใช้ความรุนแรงและการโฆษณาชวนเชื่อ และมีเนื้อหา 3 เรื่อง ที่หนังสือ 5
ใน 6 กลุ่ม ไม่กล่าวถึงเลย คือ เรื่องความไม่เชื่อในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ความไม่
เชื่อในกฎหมายระหว่างประเทศและหลักพฤติกรรมระหว่างประเทศ และหลักของความลับ แสดง
ให้เห็นว่าเนื้อหาของหนังสือส่วนใหญ่ไม่เน้นลัทธิฟาสซิสต์ แต่กล่าวถึงลัทธิเผด็จการมากกว่า

และกล่าวถึงในเชิงวิพากษ์วิจารณ์คดีความ หรือใช้ความรู้ที่ไม่มีลักษณะโฆษณาชวนเชื่อ ทั้งนี้ เนื่องจากอำนาจการปกครองของรัฐ ก่อนวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 อยู่ในมือของคณะปฏิวัติ หรือคณะรัฐประหารมาหลายสมัย เมื่อมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวความคิดที่ออกมาในรูปแบบหนังสือจึงต่อต้านระบอบเผด็จการอย่างมาก

สำหรับหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับลัทธิฟาสซิสต์มี 4 เล่ม คือ

1. รัฐศาสตร์ทั่วไป
2. รัฐศาสตร์ เบื้องตน
3. ลัทธิสังคมนิยม
4. อุคมการทางการเมือง

3. ลัทธิสังคมนิยม

ลัทธิสังคมนิยมเป็นทฤษฎีทางการเมืองที่ใช้หลักการ เช่นเดียวกับระบอบประชาธิปไตย และเป็นทฤษฎีทางเศรษฐกิจที่มุ่งให้รัฐบาลควบคุมกิจการสำคัญแก่สาธารณูปโภค และเพื่อสาธารณประโยชน์ ควบคุมกิจการที่มีความจำเป็นต่อความมั่นคงของชาติ และกิจการที่ให้กำไรอย่างมหาศาลแก่ผู้ประกอบการ ส่วนกิจการอื่น ๆ นั้นเอกชนยังถือกรรมสิทธิ์เข้าดำเนินการได้ซึ่งต่างกับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ไม่ยอมให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต จะเห็นว่าหลักการบางข้อของลัทธิสังคมนิยมเหมือนกับลัทธิประชาธิปไตย และบางข้อคล้ายกับลัทธิคอมมิวนิสต์ หัวข้อเนื้อหาของลัทธินี้จึงมีเพียง 6 ข้อ เท่านั้น เนื้อหาของหนังสือทางการเมืองที่เกี่ยวกับลัทธิสังคมนิยมจึงมีลักษณะไม่เด่นชัดมาก อย่างไรก็ตามมีหนังสือจำนวน 6 เล่มที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิสังคมนิยม ได้แก่

1. ความคิดอิสระ
2. นาวาวาควยลัทธิสังคมนิยม
3. ลัทธิสังคมนิยม
4. หลักเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
5. อุคมการทางการเมือง
6. อุคมการสังคมนิยมประชาธิปไตยเพื่ออนาคต

เนื้อหาของหนังสือเน้นเรื่องการถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องหลักความเสมอภาค เนื้อหาของหนังสือมีลักษณะชักชวนให้อ่านเล่มมิได้ในหลักการบางอย่างที่ควรนำมาใช้กับระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เพื่อให้ประชาชนมีความเสมอภาคทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น โดยให้รัฐเข้าดำเนินการควบคุมกิจการสำคัญต่อประชาชนส่วนใหญ่ และให้สวัสดิการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

4. ลัทธิคอมมิวนิสต์

เนื้อหาของหนังสือทั้ง 6 กลุ่มเน้นเรื่อง ทฤษฎีจักรวรรดินิยม ทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุง และหลักการแห่งระบอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน รองลงมาคือเรื่องทฤษฎีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น ทฤษฎีการปฏิวัติของคาร์ล มาร์กซ และทฤษฎีการปฏิวัติของ วี.ไอ.เลนิน ส่วนเรื่องที่ถูกกล่าวถึงน้อยที่สุด คือ การสร้างระบบ สังคมนิยมในประเทศเดียว

แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของหนังสือโจมตีลัทธิคานประเทศจักรวรรดินิยมมากที่สุด โดยเฉพาะจักรวรรดินิยมอเมริกา รองลงมาคือจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ทฤษฎีจักรวรรดินิยมนี้เป็นลักษณะของลัทธินายทุนที่พัฒนาไปถึงจุดสุดขีดคือมีการผูกขาด และลงทุนออกนอกประเทศเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พร้อมกับพยายามก่อกวนอำนาจทางการเมือง และการทหารในต่างประเทศ ดังนั้นจักรวรรดินิยมจึงมีลักษณะสัดขวางการขยายอำนาจของคอมมิวนิสต์ เนื้อหาของหนังสือเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์โจมตีลัทธิจักรวรรดินิยมมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันได้พยายามแนะนำชักชวนประชาชน กรรมกร ชาวนาชาวไร่ นิสิตนักศึกษา ให้ปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล โคนสแตมจักรวรรดินิยม นายทุน คักดินา และเจ้าของที่ดิน โดยอาศัยหลักการและหลักปฏิบัติจากทฤษฎีการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุงเป็นสิ่งสำคัญ จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของหนังสือเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ได้รับอิทธิพลจากการปฏิวัติของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการนำของเหมาเจ๋อตุง มากกว่าหลักการปฏิวัติของคาร์ล มาร์กซ และ วี.ไอ.เลนิน ทั้งนี้เห็นได้จากหลักการและหลักปฏิบัติของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งรับมาจากหลักการปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุงเป็นส่วนใหญ่

เนื้อหาของหนังสือลัทธิคอมมิวนิสต์มีลักษณะขัดแย้งกันระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์ตามอุดมการณ์ของเหมาเจ๋อตง และลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศยุโรป โดยเฉพาะประเทศสหภาพโซเวียตที่มีลักษณะเป็นลัทธิแรก และใช้หลักการบางอย่างของลัทธินี้มา

อุดมการณ์ ทฤษฎี หรือหลักการของลัทธิคอมมิวนิสต์ปรากฏในหนังสือที่เป็นตัวอย่าง ประชากรนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด มีทั้งฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายคัดค้าน เป็นที่น่าสังเกตว่าหนังสือเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์มีเนื้อหาที่ละเมิดพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ แต่รัฐบาลได้ปล่อยให้มีการเขียน การพิมพ์กันอย่างเสรี ในทางการศึกษานั้นถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ลัทธิการเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง แต่ในทางปฏิบัติเนื้อหาของหนังสืออาจจะมีอิทธิพลชักชวนผู้อ่านให้เลื่อมใสลัทธิคอมมิวนิสต์และนำหลักการไปปฏิบัติจริง ๆ ตามหลักการศึกษาลัทธิคอมมิวนิสต์ขอทราบว่า ทฤษฎีจะต้องประสานกับการปฏิบัติ ผลก็คือความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคมจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

ขอเสนอแนะสำหรับผู้อ่าน

1. ผู้อ่านที่ต้องการศึกษาลัทธิการเมือง ควรเลือกอ่านหนังสือหลายเล่มที่มีเนื้อหาทั้งสนับสนุนและคัดค้าน เพื่อจะได้รู้ข้อเท็จจริง ข้อดี และข้อเสียของลัทธิต่าง ๆ และเพื่อขจัดอคติในความคิดเห็นของผู้อ่านด้วย
2. ผู้อ่านที่ต้องการศึกษาลัทธิประชาธิปไตยต้องคิดเสมอว่าลัทธิประชาธิปไตยมีข้ออุดมการณ์สำคัญเฉพาะเรื่อง เสรีภาพอย่างเดียวนั้น ลัทธิประชาธิปไตยยังมีหลักการและเนื้อหามากกว่านั้น ฉะนั้นผู้อ่านควรเลือกหนังสือที่บรรจุหัวข้อเนื้อหาทางการเมืองอื่น ๆ ด้วย

ขอเสนอแนะสำหรับยูเครนและยูจิติมหนังสือ

1. หนังสือเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยส่วนรวมมีเนื้อหาให้เห็นถึงข้อดีของระบอบคอมมิวนิสต์เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ยูเครนไม่ทราบข้อเท็จจริงได้อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นยูเครนควรอธิบายเนื้อหาที่ลักษณะวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา หรือเขียนบทวิจารณ์ลงในวารสารควย

2. อดุมการ ทฤษฎี และหลักการทางการเมือง บางเรื่องมีเนื้อหาสลับซับซ้อน เข้าใจยาก และไม่อ่าน ฉะนั้นยูเครนและยูแปลควรใช้ภาษาไทยที่เข้าใจง่าย และให้คำอธิบายที่ชัดเจน

3. ยูจิติมควรส่งหนังสือทุกเล่มให้หอสมุดแห่งชาติตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาคนควา และเป็นการรวบรวมหนังสือในประเทศไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. รัฐบาลควรมีบทบาทในการจัดพิมพ์หนังสือทางการเมือง เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิการเมือง โดยเฉพาะลัทธิประชาธิปไตย และให้ความเข้าใจเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้ยูเครนได้เข้าใจอุดมการณ์ทางการเมืองกับสังคมไทยในวิถีทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมี การศึกษาวิจัยเนื้อหาของหนังสือเกี่ยวกับการเมืองในช่วงเวลาต่อมา เพื่อเปรียบเทียบกับเนื้อหาของหนังสือที่จัดพิมพ์ระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 และเพื่อรวบรวมบรรณานุกรมของหนังสือทางการเมืองไว้ควย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเนื้อหาของหนังสือในคานอื่น ๆ เช่น คานเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ที่จัดพิมพ์หลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เพื่อค้นแนวโน้ม และความคิดเห็นที่เสนอในรูปของหนังสือ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง อธิพิลของหนังสือทางการเมืองที่มีต่อยู

อ่าน หรืออิทธิพลของสังคมที่มีต่อเนื้อหาของหนังสือทางด้านการเมือง และค่านิยมอื่น ๆ

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเนื้อหาของหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยสร้างเกณฑ์อื่น ๆ นอกเหนือไปจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น การสร้างตารางวิเคราะห์ที่ประกอบด้วย คำ หรือประโยค เพราะจะทำให้การวิเคราะห์เนื้อหาสะดวกและถูกต้องมากขึ้น และควรวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีอื่นที่ละเอียดและรัดกุม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาวิจัยวิธีนี้ให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น